

Dr hab. Agnieszka Bender, prof. UKSW
Wydział Nauk Humanistycznych
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

Instytut Polski w Rzymie i promocja kultury polskiej skierowana do młodzieży w latach 2016-2018

Polish Institute in Rome and Promotion of Polish Culture for Young People, 2016-2018

Abstrakt:

Artykuł na wstępie prezentuje zarys historii Placówki oraz przedstawia jej zabytkową siedzibę, która mieści się w Pałacu Blumensthal, w samym sercu historycznego Rzymu. Druga, najobszerniejsza część tekstu, omawia niektóre, wybrane wydarzenia naukowe, popularno-naukowe oraz artystyczne, organizowane i współorganizowane przez Instytutu w latach 2016-2018, które w sposób szczególny skierowane były do młodych odbiorców. Wszystkie organizowane na terenie całych Włoch i na Malcie wydarzenia, promowały kulturę, historię i naukę polską. Podkreślono, że ostatnie lata były czasem, gdy stosunki polsko-włoskie, w zakresie dyplomacji kulturalnej, układały się bardzo pomyślnie. Od czasów pontyfikatu Papieża Jana Pawła II, stosunek Włochów do Polaków, jest nader życzliwy i utrzymuje się nadal duże zainteresowanie Polską. Potwierdził to niezwykle liczny udział młodzieży włoskiej w Światowych Dniach Młodzieży w 2016 r. w Krakowie - grupa włoska była na nich najliczniejsza. Do priorytetowych zadań Instytutów Polskich należy promowanie i nauczanie języka polskiego. W latach 2017-2018 Instytut aktywnie współpracował ze wszystkimi ośrodkami polonistycznymi we Włoszech, których jest aż 13 - najwięcej na świecie. Wśród przygotowywanych przez Instytut Polski wydarzeń wymieniono w artykule m.in. organizowane cyklicznie od lat, dwa multidyscyplinarne festiwale, które wpisały się w rzymską ofertę kulturalną i które umożliwiają zaktywizowanie pracy z mediami oraz przyciągnięcie większej uwagi publiczności. Są to: *Corso Polonia* - festiwal kultury polskiej oraz *CiakPolska* - festiwal filmu polskiego, które zawsze związane są z ważnymi w danym roku projektami i jubileuszami. W podsumowaniu podkreślono, że w celu jak najszerzego dotarcia do zwłaszcza młodej publiczności, Instytut regularnie zamieszczał informacje o swojej działalności oraz o aktualnych wydarzeniach, zarówno we Włoszech jak i w Polsce, na portalu internetowym, Facebooku i Twitterze oraz w newsletterze.

Słowa kluczowe: Instytut Polski w Rzymie, kultura Polski, dyplomacja kulturalna

Abstract:

The article at its introduction presents a short history of this institution, describing its stylish seat, situated in the heart the historical part of Rome. The second and most prominent part of the text, describes events - scholarly and artistic, organised and co-organised by the Polish Institute in Rome, in 2016-2018. All these events which were organised across Italy and in the Republic of Malta, promoted Polish culture, history and science. It has been stressed that recently, Polish-Italian relations in the field of cultural diplomacy were very good. Since the pontificate of John Paul II, Italian attitude to Poles and Poland has been very favourable and still the interest in Polish issues remains strong. This phenomenon is confirmed by the significant participation of young Italians in the World Youth Day in Cracow, in 2016 - the Italian group was the largest national delegation. The promotion and teaching of the Polish language are among priorities of Polish Institutes activities worldwide. The Polish Institute in Rome collaborated with all 13 Polish studies institutions in Italy, which are the most numerous in the world. This article mentions two multidisciplinary festivals among events organised by the Polish Institute. Both annual festivals have been organised for several years and both have been incorporated to the Roman cultural life. In that way, organisation of these festivals makes it possible to

actively work with the Italian media and attract the public attention. *Corso Polonia* – the festival of Polish culture and *CiakPolska* – the festival of Polish films, are always connected with an important anniversary or project for a given year. At the end of the text, it is stressed that the Institute, thanks to Facebook, Twitter and its newsletter was able to promote its events and cultural news in Italy and in Poland, in order to inform the widest circles of the young population.

Key words: Polish Institute in Rome, Polish culture, cultural diplomacy

1. Instytut Polski w Rzymie – zarys historii i zabytkowa siedziba

Instytuty Polskie, których obecnie na świecie działa dwadzieścia pięć, stanowią istotne narzędzie polskiej polityki zagranicznej i powoływane są decyzją ministra spraw zagranicznych w większych, głównie europejskich oraz ważnych dla Polski krajach (Woroniecka, 2013)¹. Ich naczelnym zadaniem jest realizacja przesłania polskiej dyplomacji publicznej, w tym przede wszystkim dbanie o jak najlepszy wizerunek Polski, poprzez zapewnienie polskiej obecności w ważnych przedsięwzięciach międzynarodowych. Działalność ich zatem polega na nawiązywaniu i utrzymywaniu kontaktów z zagranicznymi partnerami z dziedziny kultury, edukacji, nauki, a także życia społecznego. Wspierają także promocję innych dziedzin, takich jak turystyka, sport i gospodarka. W tym celu w państwach przyjmujących instytuty współpracują z miejscowymi instytucjami kultury, organizacjami polonijnymi, ośrodkami naukowymi, edukacyjnymi oraz mediami. W swej działalności starają się budować grupy przyszłych sprzymierzeńców w dziele popularyzacji polskiego dorobku poprzez wspieranie pracowników i studentów wydziałów polonoznawczych, polonistyk, slawistyk i studiów środkowoeuropejskich. Pracują także na rzecz udziału polskiej kadry naukowej w procesie kształcenia młodzieży w kraju urzędowania². Możliwie jak najszersze dotarcie do młodzieży akademickiej, ale też i do tej młodszej, jak również do dzieci, jest jednym z priorytetów działań polskich instytutów.

Początki działalności instytutów sięgają lat trzydziestych XX wieku (Woroniecka, 2013)². Funkcjonują one obecnie przede wszystkim jako biura menadżerskie, z niewielką liczbą pracowników, w przestrzeni publicznej państwa przyjmującego. Nie posiadają zatem większych siedzib i nie są na ogół właścicielami nieruchomości. Należy dodać, że w wyniku tzw. reformy polskiej dyplomacji kulturalnej, ich efektywność pod koniec lat dziewięćdziesiątych XX wieku znacznie wzrosła. Realizują swoje cele w ramach tzw. soft Power (Woroniecka, 2013).

---

¹Instytuty Polskie poza Europą utworzone zostały w Stanach Zjednoczonych, Izraelu, Chinach, Japonii i Indiach.

InstytutyPolskie:

https://www.msz.gov.pl/pl/p/msz_pl/polityka_zagraniczna/dyplomacja_publiczna/instytuty_polskie/ (dostęp 14.02.2019).

² Dwa pierwsze Instytuty Polskie, w Londynie i w Budapeszcie (zwane wówczas Instytutami Kultury Polskiej) zorganizowane zostały jeszcze przed II wojną światową. Kolejne powstawały stopniowo, w następnych latach, w powojennej komunistycznej rzeczywistości Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Na dwa lata, od października 2016 roku do października roku 2018, zamieniłam obowiązki pracownika naukowego (historyka sztuki zatrudnionego w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), stając się na ten czas dyplomata – I Radcą Ambasady RP i Dyrektorem Instytutu Polskiego w Wiecznym Mieście. Była to niezwykła przygoda ale też całkiem niemały wysiłek, obfitujący w zupełnie nowe wyzwania.

Należy na wstępie podkreślić, że Instytut Polski w Rzymie uchodzi za jeden z najważniejszych z punktu widzenia polskiej polityki zagranicznej, a ściślej dyplomacji publicznej. Działalność swoją rozpoczął w 1992 roku i w 2017 roku miałam możliwość zorganizowania wraz z pracownikami uroczystości 25-lecia jego istnienia (Bender, 2017). Można śmiało stwierdzić, że instytut ten posiada najbardziej okazałą i najpiękniejszą ze wszystkich siedzibę oraz znakomitą lokalizację (Bender, 2018a)³. Znajduje się on bowiem w Pałacu Blumensthal, w samym sercu historycznego centrum Rzymu, przy Via Vittoria Colonna 1, tuż przy Tybrze i moście - Ponte Cavour⁴.

Warto odwiedzić to szczególne miejsce podczas rzymskiego pobytu, uwzględniając w wycieczkowych planach wizytę w tej polskiej już od ponad ćwierćwiecza placówce (Bender, 2018a)⁵. Z racji historycznego wykształcenia i wielu lat spędzonych w tym zawodzie, pozwolę sobie na przedstawienie najważniejszych kilku faktów związanych z dziejami pałacu. Podkreślić na wstępie trzeba, że jak na rzymskie realia obiekt nie jest bardzo wiekowy, gdyż jego budowę ukończono w 1890 roku, która to data widnieje nad drzwiami wejściowymi na klatce schodowej. Niewiele informacji odnaleźć można na temat wcześniejszej budowli, która znajdowała w tym samym mniej więcej miejscu, zwanej Villa Altoviti (Roma, capolavoro)⁶. Nazwa „Palazzo Blumensthal” wywodzi się od inicjatora jego

---

³ Pod koniec lat osiemdziesiątych XX w., gdy podjęto decyzję o jego powołaniu, po długich poszukiwaniach (w których uczestniczył m. in. Prof. A. Rottermund, dyrektor Zamku Królewskiego w Warszawie) dokonano bardzo dobrego wyboru dla ulokowania tej placówki dyplomatycznej. Zdecydowano się bowiem na wynajęcie całego piętra w opustoszałym wówczas i trochę zaniedbanym Palazzo Blumensthal. Budynek ten, po bezpotomnej śmierci w 1972 r. ostatniego właściciela, nabyty został przez władze Rzymu, które do dzisiaj są w jego posiadaniu. Po trwającym prawie dwa lata remoncie, Instytut Polski rozpoczął działalność w 1992 roku.

⁴ Z okien Instytutu rozpościera się wspaniały widok na rzekę, ale także na liczne zabytkowe budowle: m. in. na Ara Pacis (Ołtarz Pokoju), Mauzoleum Augusta i kościół Św. Rocha. W oddali widoczne są również: kopuła Bazyliki Santi Ambrogio e Carlo al Corso oraz wieże Villa Medici i kościoła Trinità dei Monti. Z Pałacu Blumensthal na piechotę do słynnego Placu Hiszpańskiego idzie się dosłownie pięć minut, zaś spacer do Watykanu zajmuje najwyżej minut dziesięć.

⁵ Pracownicy Instytutu Polskiego zawsze chętnie prezentują turystom pałacowe wnętrza. Aż dziw, że do tej pory w żadnym polskim przewodniku po Rzymie nie znalazły się informacje na jego temat.

⁶ Uboga ikonografia i nieliczne źródła wskazują na to, że Villa Altoviti była trochę mniejszym budynkiem od Palazzo Blumensthal i usytuowana była nieco dalej od Tybru. Zakupiona została ona w 1513 r., przez ojca florenckiego bankiera i znanego kolekcjonera Bindo Altoviti (1491-1557), który następnie ją rozbudował. Zachowało się kilka znakomitych portretów kolekcjonera, z których jednym z najbardziej znanych jest ten namalowany przez zaprzyjaźnionego z nim Raffaella (przechowywany w zbiorach National Gallery w Waszyngtonie). Budowla służyła z loggii udekorowanej malarsko w 1553 r. przez Giorgio Vasarięgo (1511-1574). Około 1888 r., willa ta została wyburzona, ze względu na wielką przebudowę rzymskich wałów przeciwpowodziowych oraz szlaków komunikacyjnych biegnących wzdłuż Tybru i stworzenie do dziś istniejącego bulwaru, tzw. Lungotevere. W małej

budowy oraz pierwszego właściciela, hrabiego Bernarda Blumensthil (1824-1920) (Lotti, 1998; Bender, 2018a)⁷, który w końcu lat osiemdziesiątych XIX wieku, zdecydował się na wzniesienie dla siebie i rodziny okazałej, centralnie usytuowanej w mieście siedziby. Pałac Blumensthil zaprojektował ceniony ówczasie, dzisiaj raczej trochę zapomniany, rzymski architekt, kamieniarz i rzeźbiarz Luca Carimini (1830-1890) (Priori, Tabarrini, 1993; Lotti, 1998; Betlej, 2014)⁸. Wybudowano go szybko, bo zaledwie w ciągu dwóch lat, między 1888 a 1890 rokiem. Najbardziej dekoracyjnie opracowana została jego elewacja północna, od strony Via dei Cosmati, którą zdobi dekoracyjnie opracowana, czarna krata z kutego żelaza. Dawniej, od tej właśnie strony do pałacu wjeżdżały powozy, które następnie, przez ogromne drewniane podwoje wyjeżdżały na Via Vittoria Colonna. Od wielu jednak lat kierunek wejścia czy wjazdu do budynku jest odwrotny, czyli prowadzi od ulicy Vittoria Colonna (Priori, Tabarrini, 1993; Bender, 2018a). Instytut Polski od strony tejże, południowej elewacji, posiada niewielki balkon, przy barierce którego w końcu 2016 roku, zawieszona na stałe została duża polska flaga. Poruszana przez wiatr przyciąga uwagę przechodniów ze sporej odległości. Jest bowiem widoczna od rogu Via del Corso i Via Tomacelli, a z drugiej strony Tybru, od rogu Piazza Cavour i Via Vittoria Colonna.

Placówka polska zajmuje całe pierwsze, najbardziej prestiżowe piętro pałacu, tzw. *piano nobile*⁹. Po wejściu do budynku, uderza jasna, malarsko udekorowana, wielka ale jednocześnie lekka konstrukcja klatki schodowej, z marmurowymi białymi schodami¹⁰. Zabytkowa budowla, zachwyca także imponującą wysokością pomieszczeń, wynoszącą ponad sześć metrów. Powierzchnia jaką zajmuje placówka jest również spora gdyż wynosi około siedmiuset metrów kwadratowych. Pracownicy i kierownictwo instytutu mają do dyspozycji wygodne, przestronne wnętrza, z których niemal wszystkie posiadają płaskorzeźbione, marmurowe kominki i oryginalne z końca XIX wieku dekoracje malarskie

---

części uratowane freski Vasarięgo (z przedstawieniem *Tryumfu Cerery*, z 1553 r.) do dziś przechowuje Muzeum w Palazzo Venezia.

⁷ Bernard Blumensthil urodził się w 1824 r. w Alzacji, w miejscowości Obernai, zmarł zaś w Rzymie, w 1920 r. i pochowany został w rodzinnej kaplicy Blumensthil-Zwicky na cmentarzu Campo Verano. Z wykształcenia był inżynierem i wojskowym. W 1860 r. na życzenie papieża Piusa IX, przyjęty został do armii papieskiej. Zasłynął z wielu różnorodnych prac inżynierskich o charakterze cywilnym i publicznym, które wszystkie związane były z konstrukcją ujęć wody.

⁸ L. Carimini wykonał dla B. Blumensthila także projekt kaplicy grobowej. W jego pracach dominował neorenesans. Architekt, musiał być znany pochodzącemu z Francji hrabiemu, gdyż wcześniej tworzył liczne projekty dla osiadłych w Rzymie Francuzów. Pałac Blumensthil, uchodzi za jedno z najlepszych dzieł architekta, ze względu na wyważone proporcje i wysmakowany styl budowli. Ostatnio polskie wątki dotyczące twórczości architekta odnalazł Andrzej Betlej.

⁹ Warto dodać, że w pałacowym budynku mieszczą się także inne prestiżowe placówki i urzędy. Na czwartym piętrze wkrótce ma zostać otwarta Ambasada Litwy. Wolnymi pomieszczeniami na parterze zainteresowany jest Instytut Kultury Bułgarii, gdzie planuje otworzyć swoją nową siedzibę. Pozostałe pomieszczenia zajmują włoskie instytucje bankowe.

¹⁰ Odwiedzający pałac zwykle od razu zwracają uwagę na zabytkową, drewniano-kryształową windę, pochodzącą z lat trzydziestych XX w., działającą nadal bez zarzutu, która uchodzi za najstarszą w Rzymie i z tego względu wielokrotnie pojawiała się w różnych włoskich filmach.

ścian oraz sufitów. Szczególną chlubą Instytutu Polskiego jest niezwykle okazały i stylowy salon, który może zapewnić miejsca siedzące dla stu dwudziestu osób. Malarsko opracowane, w pastelowych barwach wewnątrz dekorują delikatne sztukaterie, wielkie lustra, złożone konsole, reliefowo opracowany jasny marmurowy kominek ze scenami myśliwskimi (Lotti, 1998)¹¹ i ogromny, wielobarwny szklany żyrandol ze słynnej weneckiej manufaktury Murano. W tym wyjątkowej urody, historycznym salonie odbywają się różnego rodzaju wydarzenia organizowane przez Instytut czyli konferencje, panele, spotkania, projekcje filmów, koncerty, a nawet spektakle teatralne. Rzymski Instytut Polski rocznie organizuje około stu pięćdziesięciu wydarzeń. Odbywają się one nie tylko w jego rzymskiej siedzibie i w Wiecznym Mieście, lecz także na terenie całej Italii, San Marino oraz w Republice Malty (Bender, 2018a)¹².

2. Wydarzenia organizowane przez Instytut Polski w Rzymie skierowane szczególnie do młodzieży

W niniejszym tekście przedstawiono kilka grup wybranych wydarzeń promujących kulturę, historię i naukę polską, skierowanych szczególnie do ludzi młodych, które organizował i współorganizował Instytut Polski, w czasie gdy byłam jego dyrektorem, czyli od października 2016 roku do końca września 2018 roku.

Ostatnie lata były czasem, gdy stosunki polsko-włoskie, w zakresie dyplomacji kulturalnej, układały się bardzo pomyślnie i w efekcie, dzięki temu, też dobrze wyglądały relacje Instytutu Polskiego w Rzymie z włoskimi środowiskami ludzi kultury, sztuki i nauki, które nie odnosiły się tylko do kontaktów z elitami. Od wielu lat, zwłaszcza od czasów pontyfikatu Papieża Jana Pawła II, stosunek Włochów do Polski, jest nader życzliwy i utrzymuje się nadal duże zainteresowanie Polską, dzięki czemu wciąż istnieją sprzyjające warunki do promocji polskiej kultury i wzajemnej wymiany. Potwierdził to niezwykle liczny udział młodzieży włoskiej w Światowych Dniach Młodzieży w 2016 roku w Krakowie. Grupa włoska była na nich najliczniej reprezentowana. Dodać też należy, że we Włoszech działa na uniwersytetach aż 13 ośrodków polonistycznych - najwięcej na świecie. Włosi odbierają Polskę jako kraj o dużym potencjale intelektualnym, a kultura polska cieszy się niesłabnącym uznaniem, które porównać można z tym jakim darzona jest kultura krajów

---

¹¹ Jak sugeruje P. Lotti, kominek jest domniemanym dziełem Luca Carimini. Dodam, że za mojego dyrektorowania na postument powróciło (wcześniej zamknięte w szafie) marmurowe popiersie hrabiego B. Blumensthila, ukazanego w wojskowym mundurze z orderami. Ta dobrej klasy kamienna rzeźba, niestety nie jest sygnowana. Może i przy jej wykonaniu pracował Carimini lub jego warsztat?

¹² Należy podkreślić, że w ciągu już blisko trzydziestu lat działalności, pomieszczenia pałacu zostały dobrze zaaranżowane i zaadaptowane do nowych funkcji. Zabytkowe wewnątrz salonu wyposażone zostało w nowoczesny sprzęt, co pozwala organizację wideokonferencji oraz wydarzeń z tłumaczeniem symultanicznym. Znajduje się tam także wysokiej klasy fortepian, na którym koncertują wybitni polscy i włoscy muzycy. Placówka ponadto dysponuje trzema sporymi salami wystawienniczymi. Zbiorami liczącymi ponad piętnaście tysięcy tomów i bogatą kolekcję filmów poszczycić się może zaś instytutowa biblioteka.

Europy Zachodniej. Ugruntowaną wysoką pozycję wśród włoskich odbiorców ma polska muzyka klasyczna jak również i jazz. Bardzo dobrze przyjmowana jest polska sztuka, szczególnie ta z XX i XXI wieku oraz literatura, w tym świetnie wypromowana poezja, ale także proza oraz reportaż. Od lat rośnie także zainteresowanie polskimi tzw. przemysłami kreatywnymi, takimi zwłaszcza jak film, ale też wzornictwo, gry komputerowe, moda i kulinaria.

W roku 2016 wszystkie Instytuty Polskie, w tym i rzymski, w swoich działaniach, w szczególności sposób akcentowały obchody 1050-lecia Chrztu Polski. Od września w siedzibie placówki pokazywana była wystawa planszowa pt. *Chrzest 966. U źródeł Polski*, której przekaz skierowany był szczególnie do młodzieży szkolnej. Wystawa ta następnie po kilku tygodniach, do początku roku następnego była prezentowana w kilku szkołach polskich na terenie Włoch. W dużej mierze, z myślą o wrażliwości młodych ludzi Instytut Polski jesienią zaprezentował w dwóch dużych świątyniach – w zabytkowej archikatedrze w Valletta na Malcie i w kościele OO. Redemptorystów w Rzymie – bardzo nowocześnie zaaranżowane uroczyste koncerty multimedialne pt. *Chrzest 966* w wykonaniu Trio Macieja Fortuny, formacji trębacza jazzowego, która w swoich wykonaniach wykorzystuje cały zasób elektronicznych nawiązań.

Wydarzeniem, które odbiło się olbrzymim echem w 2016 roku, i które było bardzo znaczące dla wiernych na całym świecie, to zorganizowane w Polsce Światowe Dni Młodzieży. Instytut Polski w swoich działaniach starał się upowszechniać informacje o ŚDM, m.in. poprzez promocję publikacji pt. *1050 lat. Przewodnik po historii Polski 966-2016*, która została wydana w języku włoskim oraz poprzez organizację spotkań z mediami i wydarzeń informacyjno-promocyjnych poświęconych tym dniom, we współpracy z Małopolską Organizacją Turystyczną. Placówka wykorzystwała także dobre relacje z Accademia Filarmonica Romana do promocji Światowych Dni Młodzieży podczas letniego festiwalu „Frammenti 2016”. Cykl odbywających się w drugiej połowie roku wydarzeń zamknęło spotkanie choinkowe połączone z koncertem kolęd i oplatkiem, zorganizowane w salonie Instytutu Polskiego dla młodzieży włoskiej, która uczestniczyła w ŚDM. Przedstawiciele młodzieży, z których część przybyła wraz z rodzinami, mieli okazję do podzielenia się jeszcze świeżymi wspomnieniami z Polski.

Wiele wydarzeń w roku 2016 Placówka organizowała w ramach obchodów setnej rocznicy śmierci, tak blisko związanego z Włochami Henryka Sienkiewicza. Instytut w ich przygotowaniu blisko współpracował z pracownikami naukowymi włoskich (głównie z rzymskiej La Sapienza, m.in. Prof. Moniką Woźniak, Prof. Luigi Marinelli) i polskich uniwersytetów. Celem tych różnych wydarzeń i spotkań była promocja wiedzy o pisarzu, zwłaszcza wśród włoskiej młodzieży akademickiej. Wspomnieć w tym kontekście należy udział Instytutu w przeznaczonym głównie dla młodych projekcie „Reading”, który miał na celu przypomnienie związków pisarza z Rzymem. W listopadzie odbyła się natomiast międzynarodowa konferencja naukowa pt. *Quo Vadis – Rok Sienkiewiczowski w Rzymie*, połączona z wystawą zorganizowaną w siedzibie Instytutu (plakatów i pocztówek z epoki)

oraz z prezentacją trzech adaptacji filmowych. Instytut Polski przy tej okazji wsparł wydanie dwóch książek: pierwszej - zbiorowej publikacji przygotowanej pod redakcją Moniki Woźniak i Katarzyny Biernackiej-Licznar, pt. *Quo vadis? Da caso letterario a fenomeno della cultura di massa. Ispirazioni – adattamenti – contesti*, złożonej z trzynastu artykułów, autorstwa włoskich i polskich pracowników naukowych, z przedmową Dyrektora Instytutu (*Quo vadis?*, 2016); drugiej - nowego, przygotowanego specjalnie na tę okazję wydania *Quo vadis?*, ilustrowanego fotografiami z pierwszej ekranizacji filmowej (Sienkiewicz, 2016). Ten duży projekt spotkał się z żywym zainteresowaniem młodej publiczności oraz włoskich mediów. Promocję twórczości polskiego noblisty Placówka kontynuowała jeszcze w 2017 roku. W lutym w siedzibie Instytutu pokazany został z myślą o dzieciach spektakl *Stas i Nel* (wersja włosko-polska), przygotowany na podstawie powieści H. Sienkiewicza *W pustyni i w puszczy*, w wykonaniu polonijnego teatru TRIKOT w reżyserii Olka Mincera. Spotkał się on dużym zainteresowaniem dzieci polskich i włoskich, oraz tych pochodzących z rodzin mieszanych. Do młodzieży, studentów oraz do dorosłych były adresowane z kolei promocje książki napisanej pod redakcją Prof. Jerzego Miziołka pt. *Nel segno di Quo Vadis? Roma ai tempi di Nerone e dei primi martiri nelle opere di Sienkiewicz, Styka e Smuglewicz* [Pod znakiem Quo Vadis? Rzym w czasach Nerona i pierwszych męczenników w dziełach Sienkiewicza, Styki i Smuglewicza] (*Nel segno*, 2017), o fenomenie książki Henryka Sienkiewicza. Odbyły się one: w lutym, w siedzibie Placówki; w kwietniu w Loreto (organizowane razem Konsul Honorową z Ankony Cristiną Gorajski-Visconti; prezentacja była połączona ze zbiórką środków na odnowienie dzieła sztuki sakralnej - obrazu, z jednego z kościołów ze zniszczonego trzęsieniem ziemi regionu Marche, którą z Instytutem Polskim wspólnie organizowała z Konsulatem Honorowym z regionu Marche - Operazione Restauro); w maju w kościele zwanym *Domine quo vadis*, z udziałem Ambasadora RP przy Watykanie Janusza Kotańskiego oraz w grudniu w Villa Giulia i Villa Poniatowski, z udziałem włoskich naukowców (archeologów, literaturoznawców) i artystów (aktora i pianisty).

Instytut Polski w Rzymie cyklicznie od lat organizuje dwa multidyscyplinarne festiwale, które wpisały się już w rzymską ofertę kulturalną i które umożliwiają zaktywizowanie pracy z mediami pozwalając w ten sposób na przyciągnięcie większej uwagi publiczności i dziennikarzy. Te dwie przekrojowe prezentacje kultury polskiej, tzw. flagowe projekty Instytutu, jakimi są festiwale: *Corso Polonia* - festiwal kultury polskiej oraz *CiakPolska* - festiwal filmu polskiego, zawsze związane są z ważnymi w danym roku projektami i jubileuszami. Festiwal filmów polskich *CiakPolska* składa się zwykle z dwóch części, jedna prezentuje najnowsze filmy polskie, druga poświęcona jest wybranemu w danym roku tematowi.

W listopadzie 2016 Instytut Polski zorganizował 4. edycję Festiwalu Filmów Polskich *CiakPolska* we współpracy ze stowarzyszeniem *CortoItaliaCinema* i *Rome Independent Film Festival*, przy wsparciu finansowym Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej. W programie znalazło się kilkanaście produkcji filmowych. Edycja została podzielona tradycyjnie na dwie główne części, *Nowe Polskie Kino* i *Kinoteka Klasyków*. Tej ostatniej towarzyszył cykl

wydarzeń: projekcji filmowych, wystawa multimedialna, i wspomniana wyżej konferencja naukowa pt. *Quo Vadis – Rok Sienkiewiczowski w Rzymie*. W programie *CiakPolska* znalazło się 11 polskich produkcji filmowych z lat 2015/2016 oraz przegląd polskich i międzynarodowych filmowych adaptacji powieści *Quo Vadis*. W wydarzeniu udział wzięli producent filmu *Quo Vadis* Jerzego Kawalerowicza oraz Mariusz Grzegorzek, rektor Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi, kilku reżyserów i krytyków filmowych. W projekcjach i prelekcjach brała udział liczna, wypełniająca po brzegi sale kinowe publiczność, wśród której większość stanowiła młodzież. Gościli również włoscy uznani reżyserzy i krytycy filmowi oraz C. D'Amico, rektor rzymskiej szkoły filmowej Scuola Sperimentale di Cinematografia.

Należy podkreślić, że Instytut Polski aktywnie działa na rzecz promocji młodych polskich artystów. W ramach współpracy między akademiami sztuk pięknych w Rzymie – Accademia di Belle Arti i wrocławskiej, w listopadzie 2016 roku, otwarta została Wystawa Grafiki Wrocławskiej Akademii Sztuk Pięknych, w pięknej sali rzymskiej akademii przy via Ripetta, współorganizowana przez Instytut (il. 1)¹³. Wystawa ta towarzyszyła wymianie studentów Akademii z Wrocławia i Rzymu w ramach projektu Labirynt.

Jak już wyżej nadmieniałam, muzyka polska we Włoszech i na Malcie, ta dawna jak i współczesna, jest dobrze znana i bardzo dobrze przyjmowana. Polscy wykonawcy są bardzo wysoko oceniani i koncerty organizowane lub współorganizowane przez Instytut Polski zawsze cieszą się znakomitym przyjęciem. Przykładem najwyższego uznania polskich artystów w tej dziedzinie może być zaproszenie w grudniu 2016 roku, w którym aktywnie uczestniczyła Placówka, polskich młodych wykonawców z Opery i Filharmonii Podlaskiej w Białymstoku na koncert do Pałacu Prezydenckiego na Malcie.

W grudniu, w sali przy kościele Św. Stanisława w Rzymie, odbył się organizowany przez Instytut Koncert Bożonarodzeniowy z udziałem młodych polskich artystów: znakomitej sopranistki Aleksandry Buczek i międzynarodowego kwartetu prowadzonego przez polską wiolonczelistkę. Był on okazją do przypomnienia polskich tradycji. W wieczorze wzięło udział wielu przedstawicieli rzymskich środowisk twórczych i młodzieży.

Jednym z większych, realizowanych przez Instytut Polski razem z uczelnią włoską, był trwający ponad pół roku - od grudnia 2016 do czerwca 2017 roku, projekt poświęcony Polsce (historia i współczesność) *Il Volto d'Europa: la Polonia* [Oblicze Europy: Polska], który Placówka organizowała z Centro di Documentazione Europea dell'Università degli Studi di Perugia [Centrum Dokumentacji Europejskiej w Uniwersytecie w Perugii], kierowanym przez Prof. Fabio Raspadori (il. 2). Projekt miał na celu pogłębienie znajomości polskiej historii, kultury i ekonomii, wśród studentów i uczniów szkół średnich w Perugii. Program obejmował m. in. wykłady, konferencje, koncerty, pokazy filmów, wizyty młodzieży. Wykłady przeznaczone dla włoskich studentów i licealistów wygłosili m.in. Prof. Stefan Bielański (UEK) *Perche in Polonia c'e un governo di destra?* [Dlaczego w Polsce jest rząd

---

¹³ Ilustracje zamieszczono na końcu artykułu.

prawicowy?]; Prof. Jerzy Miziołek (UW) *Chopin e Italia* [Chopin i Włochy], (połączony z promocją książki i koncertem chopinowskim, współorganizowanym przez tamtejsze Konserwatorium „Francesco Morlacchi” oraz spotkaniem z przedstawicielem NIFC poświęconym interpretacji muzyki Chopina na instrumentach z epoki; Prof. Adam Koronowski (UKSW) *Come e perché la Polonia e diventata ricca?* [W jaki sposób i dlaczego Polska stała się bogata?] (Progetto il Volto, 2017; Bender, 2017).

Do młodzieży szkolnej skierowana była natomiast wystawa planszowa *Wojtek – l'orso soldato* [Wojtek – niedźwiedź żołnierz] otwarta w maju 2017 w pięknym Palazzo dei Capitani na Piazza Del Popolo w malowniczym Ascoli Piceno (region Marche) we współpracy z Konsul Honorową Cristiną Gorajski Visconti. Ukazuje ona prawdziwą, niezwykłą historię niedźwiedzia, którego polscy żołnierze gen. Władysława Andersa z 2 Korpusu Polskiego przygarnęli i nadali mu imię Wojtek. Niedźwiedź przyswoił sobie wiele umiejętności i stał się prawdziwym przyjacielem żołnierzy, brał udział w bitwie o Monte Cassino, a w jednostce nadano mu stopień kaprała. Instytut Polski przekazał organizatorom dziesięć książek Łukasza Wierzbickiego *Nonno e l'orso* („Wojtek, l'Orso Soldato”, Pożegnanie w Ascoli, 2017). Wystawa była później eksponowana w kilku szkołach włoskich.

Jednym z priorytetowych zadań Instytutów Polskich jest promowanie i nauczanie języka polskiego jako obcego. We Włoszech odbywa się to w ramach głównie studiów we ośrodkach akademickich, zogniskowanych wokół 13 polonistyk (których jest najwięcej na świecie). Placówka podejmuje wspólne działania z ośrodkami polonistycznymi prowadząc do wzmocnienia ich rangi i możliwości dydaktycznych m.in. poprzez promowanie nauki języka polskiego we Włoszech, polskich programów stypendialnych i studiów w Polsce, a także inspirowanie studentów do realizacji badań polonoznawczych. Zainteresowanie wiedzą o Polsce i języku polskim Instytut wspiera przyznając polskie stypendia naukowe. Placówka w zakresie promocji język i kultury, od lat bardzo aktywnie współpracuje także z różnymi organizacjami i środowiskami polonijnymi. Co roku Instytut Polski organizuje wraz ze stowarzyszeniem włoskich polonistów AIP i przedstawicielami uniwersyteckich ośrodków nauczania języków obcych walne zebranie i seminarium poświęcone nowym instrumentom i formom nauczania języka polskiego jako obcego w ramach i poza katedrami polonistyki. W 2017 roku Instytut kontynuował swoją aktywność w zakresie wspierania katedr studiów polonistycznych i polonoznawczych działających na włoskich uczelniach wyższych. W maju, w siedzibie Placówki zorganizowano we współpracy ze Stowarzyszeniem Polonistów Włoskich dwudniowe spotkanie poświęcone sytuacji polonistyk oraz nauce języka polskiego we Włoszech, przy udziale trzydziestu polonistów. Wiodącym tematem było przygotowanie do obchodów 100. rocznicy Odrodzenia Państwa Polskiego na włoskich uczelniach wyższych. Placówka prowadziła również aktywność w zakresie dystrybucji oferty stypendialnej w ramach międzyrządowej wymiany akademickiej. Polsko-włoska komisja mieszana, w której skład wchodzi przedstawiciele Instytutu Polskiego, włoskiego MSZ oraz włoskich uczelni wyższych prowadzących katedry polonistyki, przeprowadziła nabór wśród włoskich studentów na letnie i zimowe stypendia językowe w

Polsce. Ponadto, przyznano stypendia badawcze dla studentów i doktorantów włoskich prowadzących prace badawcze z zakresu hist. i wiedzy o Polsce i polskiej kulturze na polskich uczelniach wyższych. We wrześniu Placówka zorganizowała we współpracy ze Szkołą Polską przy Ambasadzie RP oraz Ambasadą RP w Rzymie, a także z włoskimi i polskimi ośrodkami naukowymi międzynarodową konferencję poświęconą dwujęzyczności, która cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem publiczności i mediów.

Pragnę w tym miejscu dodać, że w latach 2017-2018 Instytut, w wyniku licznych pytań i prośb kierowanych do Placówki, zorganizował trzy kursy języka polskiego, dwa dla początkujących i jeden dla średnio zaawansowanych. Jeden z nich współorganizowany był razem z uniwersytetem Roma Tre. Większość uczestników kursów stanowią ludzie młodzi i studenci.

Instytut Polski znacząco angażuje się także w promocję młodych polskich muzyków oraz wspiera polską dydaktykę fortepianową w Rzymie. Co roku w siedzibie Instytutu organizowane są koncerty uczniów Joanny Łukaszewicz, polskiej pianistki i pedagog działającej w Rzymie. W ostatnich latach młodzi polscy muzycy jazzowi, przy wsparciu Instytutu, biorą udział w festiwalu Fara Music w Fara in Sabina koło Rzymu. W czerwcu 2017 roku, zaznaczył mocno swoją obecność występując po raz pierwszy we Włoszech, pianista Paweł Kaczmarczyk z Audiofeeling Trio. Pobyt zaowocował nawiązaniem współpracy między festiwalem Fara Music i organizowanym w Krakowie Międzynarodowym Konkursie Młodych Zespołów Jazzowych „Jazz Juniors”.

Placówka stara się docierać do różnych środowisk i współpracuje z wieloma uczelniami. W kwietniu w Instytucie odbyła się debata na temat: *Il cardinale Stefan Wyszyński e la sua missione sotto il regime comunista nel libro TESTIMONI DELLA FEDE* [Kardynał Stefan Wyszyński i jego misja w czasach reżimu komunistycznego w książce ŚWIADKOWIE WIRY], w której wzięli udział: ambasador RP przy Watykanie Janusz Kotański, ks. Prof. Jan Mikrut (Pontificia Università Gregoriana), ks. Prof. Paweł Wójcik (Pontificia Università Gregoriana) oraz red. Aleksander Kowalski (Radio Watykańskie) (*Testimoni della fede*, 2017). W maju z kolei patronatu Instytut Polski udzielił wystawie *I Maestri del Bisso, della Seta, del Lino* [Mistrzowie bisioru, jedwabiu, lnu] zorganizowanej przez Prof. Małgorzatę Biniecką (Sapienza Università di Roma), Museo di Merceologia oraz Museo di Chimica. W budynku Rektoratu Uniwersytetu Sapienza zaprezentowana została historia wymienionych naturalnych włókien oraz prace młodych polskich i włoskich artystów, którzy wykorzystują te materiały. Wydarzeniu towarzyszył naukowo opracowany katalog (Biniecka, 2017).

W czerwcu 2017 roku, Instytut Polski zrealizował jubileuszową 15. edycję Festiwalu Kultury Polskiej w Rzymie *Corso Polonia*, który w związku z tym, że wspomniany rok ogłoszony został Uchwałą Sejmu RP *Rokiem Rzeki Wisły*, zaprezentował wybrane regiony, dwa najważniejsze polskie miasta Kraków i Warszawę oraz aspekty geograficzne i rolę rzeki w budowie polskiego organizmu narodowego. Festiwal trwał prawie trzy tygodnie i tworzyło go czternaście różnych wydarzeń: wystaw, koncertów, seminariów, spektakli, filmów oraz pokazów sportowych, które ukazywały różne aspekty związane z „królową

polskich rzek". Tradycyjnie festiwal otworzyło wydarzenie skierowane do dzieci, którym tym razem był znakomity marionetkowy spektakl teatralny *Il Drago di Cracovia* [Smok z Krakowa], połączony z warsztatami plastycznymi (il. 3), przygotowany przez rzymski Teatro San Carlino, w parku Villa Borghese¹⁴. W siedzibie Placówki natomiast festiwal rozpoczęło otwarcie dwóch wystaw: pierwszej *W Kazimierzu Dolnym nad Wisłą* będącej prezentacją malarstwa Jana Michalaka (il. 4) i drugiej złożonej z lotniczych fotografii Wisły z Muzeum Nadwiślańskiego w Kazimierzu (il. 5), które stworzyły tło do dalszych wydarzeń *Corso Polonia*. Oba te wydarzenia zgromadziły liczną, w większości młodą publiczność. Instytut od wielu lat współpracuje z rzymską La Fondazione Pastificio Cerere, co owocuje promocją młodych polskich artystów, która także miała miejsce w ramach *Corso Polonia* (il. 6). Największym chyba zainteresowaniem młodych Włochów cieszyły się zwłaszcza dwa wydarzenia: spektakl *Alla corte della regina Bona Sforza* [Na dworze królowej Bony Sforza] zespołu dawnego tańca Cracovia Danza w zabytkowym Teatro di Villa Torlonia (wejściówki rozeszły się dosłownie błyskawicznie) (il. 7) oraz *Gara dei due fiumi* [Zawody dwóch rzek], które odbyły się w pobliżu przystani rzecznej na Tybrze (Siedziba rzymskiego Reale Circolo), z udziałem przedstawicieli dwóch towarzystw sportowych: Warszawskiego Towarzystwa Wioślarskiego oraz Reale Circolo Canottieri Tevere Remo (il. 8). Po zawodach odbył się świetnie przyjęty koncert w wykonaniu Warsaw Sentimental Orchestra stworzonej przez grupę młodych muzyków (il. 9). Szczególnie do młodzieży skierowany był *Giallo sulla Vistola - maratona film* [Maraton filmowy], w trakcie którego, zaprezentowane zostały trzy filmy nakręcone w miastach nad Wisłą: *11 minut* (Jerzego Skolimowskiego, 2015), *Uwikłanie* (Jacka Bromskiego, 2011) i *Wśród nocnej ciszy* (Tadeusza Chmielewskiego, 1978). *Puszczanie wianków świętojańskich* i koncert multimedialny inspirowany kultowym polskim filmem *Rejs* odbył się na barce/przystani przy Tybrze (Bender, 2017).

W listopadzie Instytut zorganizował jubileuszową 5. edycję Festiwalu Filmów Polskich *CiakPolska* we współpracy ze stowarzyszeniem *CortoItaliaCinema* oraz *Cineteca Nazionale*, przy wsparciu finansowym Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej. W programie znalazło się 25 filmów. W związku z tym, że rok 2017 ogłoszony został rokiem Józefa Konrada Korzeniowskiego, jedna część festiwalu była poświęcona filmom inspirowanym jego twórczością - *Omaggio a J. Conrad*. Edycja została podzielona na 3 części: *Kinoteka Klasyków*, *Dokument*, *Nowe Polskie Kino*. W wydarzeniu, jak zwykle udział wzięli producenci filmowi, reżyserzy oraz znani we Włoszech krytycy filmowi, którzy poprowadzili spotkania. Festiwal wygrał film *Wołyń*. W wydarzeniach uczestniczyło wielu przedstawicieli włoskiego świata filmowego i liczna głównie młoda publiczność.

W związku z 500. rocznicą ślubu królowej Bony Sforza d'Aragona - księżnej Bari i Rossano z królem Polski Zygmuntem I, Instytut Polski przygotował w Bari, w grudniu 2017 roku, we współpracy z wieloma włoskimi partnerami (Ambasada RP, Ambasada RP przy

---

¹⁴ Spektakl spotkał się ze świetnym przyjęciem. Warto nadmienić, że dzieci włoskie bardzo żywo reagowały na przedstawioną historię. W pewnym momencie próbowały nawet wejść na scenę, aby pobić niedobrego smoka.

Watykanie, Uniwersytet w Bari, Associazione Pugliese Italo Polacca i in.) duży tygodniowy projekt interdyscyplinarny *Settimana della cultura Italo-Polacca*¹⁵. Bari było i jest nadal związane z królową. Do Polski Bona wyruszyła z orszakiem właśnie z tego miasta, w którym w młodości spędziła większość życia. Do Bari powróciła w 1556 r. i tutaj zamieszkała w Castello Svevo, gdzie otruta zmarła rok później, w 1557 r. i została pochowana w tamtejszej romańskiej bazylice San Nicola (Św. Mikołaja). Przygotowany projekt miał na celu przypomnienie postaci Bony oraz promocję relacji polsko-włoskich w regionie, w zakresie nauki, kultury i turystyki. Zaprezentowano serię różnych wydarzeń, skierowanych przede wszystkim do ludzi młodych, a zwłaszcza do młodzieży akademickiej: m.in. dwie konferencje naukowe (m. in. na Uniwersytecie międzynarodowa konferencja naukowa, zorganizowana pod kierunkiem Prof. Janiny Janas, pt. *Bona Sforza. Regina di Polonia e principessa di Bari. Politica, societa', cultura*, w której wzięli udział włoscy poloniści i historycy oraz polscy naukowcy, a która odbyła się przy udziale bardzo licznie zgromadzonej młodzieży) (il. 10, 11), debaty (m. in. w Centro Polifunzionale Studenti dell'Università di Bari zorganizowana razem z Centro Linguistico i stowarzyszeniami polsko włoskimi, debata na temat promocji języka polskiego i kultury polskiej) (il. 12), wykłady (m. in. w Muzeum Diecezjalnym wykład pt. *Ks. Jerzy Popiełuszko – Św. Jerzy naszych czasów*, który przedstawił Ambasador RP przy Watykanie Janusz Kotański), spektakle (m. in. baletowy pt. *Maskarada królowej Bony*, w wykonaniu artystów z zespołu tańca dawnego *Cracovia Danza* baletowy) oraz sześć filmów, które ukazały różne aspekty związane z relacjami polsko-włoskimi. Dokładnie 500 lat w rocznicę ślubu *per procura*, na zamku, w Salone di Bona Sforza, zorganizowana została uczta przywołująca tę wydaną z okazji królewskiego ślubu – *Il banchetto celebrativo in onore delle nozze della Duchessa Bona Sforza di Bari e il Re Sigismondo I di Polonia*. Zadanie jej przygotowania, wykonanie potraw według dawnych przepisów, powierzono zostało uczniom miejscowej szkoły hotelarsko-gastronomicznej – Istituto dell'Istruzione Secondaria Superiore „Ettore Majorana”. W uroczystościach wzięła udział także włoska młodzież szkolna, członkowie miejscowej grupy historycznej, którzy wystąpili w bogatych, renesansowych strojach (il. 13). Następnego dnia odbyło się spotkanie, które poświęcone było Polsce jako celowi turystycznemu i krajowi, do którego coraz chętniej przenoszą się Włosi. W Centro Polifunzionale Studenti dell'Università di Bari, temat „Polonia. La mia destinazione, il mio destino” przedstawili: Roberto M. Polce - dziennikarz, autor przewodników turystycznych o Polsce, Mauro Morellini – wydawca i autor przewodników, Małgorzata Furdal - dyrektor dell'Ente Nazionale Polacco per il Turismo w Rzymie. W dużej, po brzegi wypełnionej Sali, prelegenci w barwny sposób opowiadali o urokach Polski. Tydzień zakończył przegląd polskich filmów fabularnych, które

¹⁵ Wydarzeniu patronowali: Marszałek Snatu RP, Ministero dei Beni e delle Attività Culturali e del Turismo Regione Puglia, Comune di Bari, Promozione Puglia, Agenzia Regionale del Turismo. Projekt wsparli także: Museo Diocesano Bari-Bitonto, Cineporti di Puglia, Teatro Kismet Opera. Istituto dell'Istruzione Secondaria Superiore “ETTORE MAJORANA”, Centro Sportivo Di Cagno Abbrescia.

zaprezentowano w kinie Cineporto della Fiera del Levante. Kilka wymienionych wydarzeń otwierał Rektor Uniwersytetu Aldo Moro w Bari Antonio Uricchio, który kilkakrotnie podkreślał, że na uczelni już od 1970 r. działa jedna z trzynastu katedr polonistyki we Włoszech, najbardziej wysunięta na południe kraju. Polonistyka ta cieszy się dużym zainteresowaniem i od lat jest najwięcej chętnych na te studia, w porównaniu z innymi polonistykami włoskimi (Bender, 2018b).

Głównie z myślą o młodzieży, Placówka od stycznia 2017 roku, w swojej siedzibie organizowała cykl comiesięcznych projekcji pt. *Czwartki z kinem polskim*, klasyki polskiego kina oraz filmów o ważnych postaciach i wydarzeniach historii polskiej. Każda projekcja była poprzedzona przez wstęp/komentarz przedstawicieli świata nauki lub mediów (pokazano m. in.: *Pasażerka*, *Korczak*, *Życie za życie: Maksymilian Kolbe*, *Młyn i krzyż*, *Wojciech Kossak. Przysięga Tadeusza Kościuszki na Rynku w Krakowie w dn. 24 marca 1794 r.*, *Brat naszego Boga*, *Dwie Korony*).

Podsumowanie

Reasumując, należy podkreślić, że Instytut Polski wykorzystywał różnego typu możliwości, aby promować turystykę do Polski i odbywało się to przy okazji prezentowania różnych tematów. Jak wyżej nadmieniono, miało to miejsce m. in. podczas licznych kontaktów ze środowiskiem polonistów. W wielu wydarzeniach promocyjnych brał zawsze chętnie udział Zagraniczny Ośrodek Polskiej Organizacji Turystycznej w Rzymie.

Działania placówki nie ograniczały się do realizacji imprez – spotkań, debat, koncertów, projekcji filmowych, wystaw czy prezentacji. Instytut Polski skutecznie zabiegał o obecność Polski w najważniejszych miejscowych cyklicznych projektach o dużym potencjale dotarcia do szerokiej, zwłaszcza młodej publiczności oraz o publikacje w specjalistycznej prasie we wszystkich dziedzinach. Kontynuował wysiłki na rzecz rozbudowy sieci i utrzymywania długotrwałych kontaktów z instytucjami i partnerami lokalnymi, przyczynił się do ożywienia kontaktów, bezpośrednich wymian, wspólnych międzynarodowych projektów młodych twórców.

W celu jak najszerzego dotarcia do zwłaszcza młodej publiczności, Instytut regularnie zamieszczał informacje o swojej działalności oraz o aktualnych wydarzeniach zarówno we Włoszech jak i w Polsce na portalach internetowych, Facebooku i Twitterze, a także dystrybuował newsletter, który informował o projektach.

Bibliografia:

- Bender A. (2017) 25 lat Instytutu Polskiego w Rzymie, *Polonia Włoska. Biuletyn Informacyjny*, R. 22, 2017, nr 1-2, s. 63-66.
- Bender A. (2018a) Instytut Polski w Rzymie. Lublin i Lubelszczyzna w jego działalności w latach 2016-2018, *Biuletyn Informacyjny Lubelskiego Towarzystwa Naukowego*, 2018, nr 108-109, s. 2-9.

- Bender A. (2018b) Tydzień Kultury Włosko-Polskiej w Bari. 500. rocznica ślubu Bony Sforza, *Polonia Włoska. Biuletyn Informacyjny*, R. 23, 2018, nr 1-2, s. 56-59.
- Betlej A. (2014) Unpublished letters of Henryk and Karol Marconi, *Sacrum et Decorum. Materiały i studia z historii sztuki sakralnej*, vol. VII, 2014, opublikowany on-line: https://www.researchgate.net/publication/273679253_Unpublished_letters_of_Henryk_and_Karol_Marconi_In_Sacrum_et_Decorum_Materialy_i_studia_z_historii_sztuki_sakralnej_vol_VII_2014 (dostęp 14.02.2019).
- Biniecka M. (2017) *I Maestri del Bisso, della Seta, del Lino*, Roma: Sapienza Università Editrice.
- Il Progetto il Volto d'Europa presentato dall'Univestà insieme a Comune di Perugia, Ustr e Istituto Polacco di Roma, 2017, https://www.unipg.it/index.php?option=com_content&view=article&id=1303&Itemid=1738&lang=it (dostęp 14.02.2019)
- InstitutyPolskie:*
https://www.msz.gov.pl/pl/p/msz_pl/polityka_zagraniczna/dyplomacja_publiczna/instituty_polskie/ (dostęp 14.02.2019).
- Lotti P. (1998) Palazzo Blumensthal (w:) *Strenna dei Romanisti*, LIX, 1998, s. 205- 220, opublikowany on-line: <http://www.gruppodeiromanisti.it/wp-content/uploads/2014/10/1998-part-1-pp.-1-247.pdf> (dostęp 14.02.2019).
- Nel segno di Quo Vadis? Roma ai tempi di Nerone e dei primi martiri nelle opere di Sienkiewicz, Styka e Smuglewicz* (2017) J. Miziołek (red.), Roma: L'Erma Bredschneider.
- Pozegnanie w Ascoli "Wojtka", niedźwiedzia żołnierza polskiego
<http://luciabloxitalia3.blox.pl/2017/05/Pozegnanie-Wojtka-niedzwiedzia-zolnierza.html> (dostęp 14.02.2019).
- Priori G., Tabarrini M. (1993) *Luca Carimini 1830-1890*, Modena: Franco Cosimo Panini Editore.
- Quo vadis? Da caso letterario a fenomeno della cultura di massa. Ispirazioni – adattamenti – contesti*, (2016) red. M. Woźniak, K. Biernacka-Licznar, Roma: Ponte Sisto.
- Roma, capolavoro di Giorgio Vasari riscoperto viene mostrato per la prima volta al pubblico, *Finestre sull'Arte*,
opublikowany on-line:
https://www.finestresullarte.info/flash-news/3174n_giorgio-vasari-cristo-portacroce-esposto- prima-volta.php (dostęp 14.02.2019)
- Sienkiewicz H. (2016) *Quo vadis? Romanzo*, Roma: Ponte Sisto.
- Stella A. (1960) Altoviti Bindo (w:) *Dizionario Biografico degli Italiani*, Vol. 2, opublikowany on-line: [http://www.treccani.it/enciclopedia/bindo-altoviti_\(Dizionario-Biografico\)/](http://www.treccani.it/enciclopedia/bindo-altoviti_(Dizionario-Biografico)/) (dostęp 14.02.2019).
- Testimoni della fede. Esperienze personali e collettive dei cattolici in Europa centro-orientale sotto il regime comunista*, (2017) red. J. Mikrut, Verona: Gabrielli Editori.

“Wojtek, l’Orso Soldato” in mostra ad Ascoli Piceno, *Piceno oggi*, 2017, opublikowany on-line:

<https://www.picenooggi.it/2017/05/10/44906/wojtek-lorso-soldato-in-mostra-ad-ascoli-piceno/> (dostęp 14.02.2019)

Woroniecka A. (2013) Instytuty Polskie jako instrument dyplomacji publicznej w polskiej polityce wschodniej, 2013, *Dyplomacja i Bezpieczeństwo*, nr 1 (1), s. 143-158,

opublikowany on-line:

<http://www.repozytorium.uni.wroc.pl/Content/78250/2013-1-A.%20Uminska-Woroniecka.pdf> (dostęp 14.02.2019).

Ilustracje

<p>1.</p>		<p>Dyr. Instytutu Polskiego Agnieszka Bender, ekspert z Instytutu Polskiego Anna Jagiełło z włoskimi i polskimi profesorami na wystawie prac polskich studentów z Wrocławia w Accademia di Belle Arti w Rzymie. (fot. Instytut Polski)</p>
<p>2.</p>		<p>Dyr. Instytutu Polskiego Agnieszka Bender i Prof. Fabio Raspadori oraz profesorowie z Perugii w trakcie oficjalnego otwarcia projektu <i>Il Volto d'Europa: la Polonia</i>, na Uniwersytecie w Perugii. (fot. https://www.unipg.it/index.php?option=com_content&view=article&id=1303&Itemid=1738&lang=it dostęp 14.02.2019)</p>
<p>3.</p>		<p>Warsztaty plastyczne – dzieci malują smoka wawelskiego, przed spektaklem teatralnym <i>Il Drago di Cracovia</i>, rzymski Teatro San Carlino, w parku Villa Borghese. (fot. A. Bender)</p>

4.		Otwarcie wystawy prac Jana Michalaka w Instytucie Polskim (fot. Instytut Polski)
5.		Otwarcie wystawy fotografii Wisły z Muzeum Nadwiślańskiego w Kazimierzu Dolnym. (fot. Instytut Polski)
6.		Dyr. Instytutu Polskiego Agnieszka Bender, ekspert z Instytutu Polskiego Anna Jagiełło z włoskimi i polskimi młodymi artystami plastykami w Fundacji Pastificio Cerere. (fot. Instytut Polski)
7.		Spektakl <i>Alla corte della regina Bona Sforza</i> zespołu dawnego tańca Cracovia Danza w Teatro di Villa Torlonia. (fot. Instytut Polski)

<p>8.</p>		<p><i>Gara dei due fiumi</i>, które odbyły się w pobliżu przystani rzecznej na Tybrze, z udziałem przedstawicieli dwóch towarzystw sportowych: warszawskiego i rzymskiego. (fot. Instytut Polski)</p>
<p>9.</p>		<p>Koncert w Rzymie, w wykonaniu Warsaw Sentimental Orchestra. (fot. Instytut Polski)</p>
<p>10.</p>		<p>Konferencja <i>Bona Sforza. Regina di Polonia e principessa di Bari. Politica, societa', cultura</i>, w której wzięli udział włoscy i polscy naukowcy. (fot. Instytut Polski)</p>
<p>11.</p>		<p>Licznie zgromadzona młodzież na konferencji <i>Bona Sforza. Regina di Polonia e principessa di Bari. Politica, societa', cultura</i>. (fot. Instytut Polski)</p>

<p>12.</p>		<p>Debata na temat promocji języka polskiego i kultury polskiej zorganizowana przez Instytut Polski, Centro Polifunzionale Studenti dell'Università di Bari razem z Centro Linguistico i stowarzyszeniami polsko włoskimi. (fot. A. Bender)</p>
<p>13.</p>		<p>Uczta przywołująca tę wydaną z okazji królewskiego ślubu Bony z Zygmuntem I. Prof. Janina Janas z Uniwersytetu w Bari oraz Dyr. Instytutu Polskiego Agnieszka Bender, wraz ze studentami i uczniami z Bari oraz członkami grupy historycznej na zamku, w Salonie Bony Sforza. (fot. Instytut Polski)</p>